

2009-11-10

Industrimans testamente satte världens största samling av porträttminiatyurer på kartan

Genom Nationalmuseum äger svenska folket världens största samling av porträttminiatyurer. Efter några års frånvaro i samlad utställningsform kan vi nu i dagarna åter igen presentera drygt tvåhundra porträttminiatyurer för konstpubliken. Presentationen kan liknas vid en skattkammare där porträttminiatyurerna skimrar som juveler. Samlingen växer ständigt genom nya inköp tack vare en stor donation för åttio år sedan. Presentationen öppnar torsdag den 12 november för publiken.

Passionerad samlare

Hjalmar Wicander var en samlare med öga för porträttminiatyurer. Tack vare svensk korkindustri på 1890-talet hade han skapat sig en förmögenhet och genom branschen även lärt känna bryggeridirektören Paul Sinebrychoff. Denne ölfabrikant i Helsingfors var en passionerad samlare av porträttminiatyurer och väckte tävlingsinstinkten i Wicander. Wicander blev därför ett välkänt ansikte på auktionerna i Stockholm och uppdrog samtidigt åt medarbetare att kamma igenom Europa på just dessa föremål.

Donation till ett dagsvärde av nio miljoner kronor

1927 donerar Wicander 650 porträttminiatyurer och en inköpsfond på 100 000 kr till Nationalmuseum. Då fanns redan cirka 4 000 porträttminiatyurer i samlingen, donerat av en annan samlare. Efter Wicanders död utökades fonden med ytterligare 100 000 kr i gåva av hans son. Idag motsvarar donationen ett värde på nio miljoner kronor och samlingen består av mer än 5 000 verk. Sedan dess har Nationalmuseum kunnat göra betydande inköp framförallt på de stora internationella auktionerna. Därigenom är samlingen en av de främsta sett till omfattning, historik och konstnärlig kvalitet.

Ny permanent utställning fokuserar på de senaste förvärven

Vanan att bära med sig bilder av sin käresta i plånboken eller på resor har sitt ursprung i bruket av porträttminiatyurer. Nu i vinter presenteras en helt ny samlingspresentation med fokus på de senaste 20 årens förvärv. Urvalet består av 230 porträttminiatyurer i varierande storlek placerade i säkerhetsmontrar som fått formen av kabinettskåp. Främst visas de

www.nationalmuseum.se
Södra Blasieholmshamnen, Stockholm
Telefon växel: 08-5195 4300
Nationalmuseum samarbetar med Accenture,
HQ Direct, Fagerhults Belysning, Svenska Dagbladet,
Fältman & Malmén och Clarion Hotel Stockholm

PRESSMEDDELANDE FRÅN NATIONALMUSEUM

senaste 20 årens nyförvärv tematiskt. Här redovisas måleriets skilda tekniker och mångskiftande funktioner.

Porträttminiatyrer har en särskild förmåga att återge färgpigment och många gånger har de även dekorerats med pärlor, ädla metaller och stenar. De flesta föremålen kan berätta en historia och i samlingen finns forna ägare bland Europas kungahus. Bland de yngsta porträttminiatyrerna finns verk av fransyskan Cécile de Villeneuve, utförda i slutet av 1800-talet. I signaturen har konstnären markerat att de är utförda efter fotografi. Vid den tidpunkten hade också det fotografiska porträttet ersatt miniatyrens funktion som souvenir eller påminnelse av en kär vän.

Ledande porträttminiatyrkonservator och framstående forskning

Vid Nationalmuseums Konserveringsavdelning verkar en av världens främsta konservatorer av just porträttminiatyrer. Cecilia Rönnerstam är utbildad vid Victoria & Albert Museum i London och som en av få med denna utbildning kan Nationalmuseum vara den ledande institutionen inom forskning på området.

Ordet miniatyr betyder *inte* litet i detta sammanhang

Att måla porträttminiatyrer handlar om en teknik och är en materialrelaterad konst i konsthistorien. Få konstarter kan tänkas vara så missuppfattade som detta måleri vilket beror på en gammal sammanblandning av latinets *minium* (pigmentet mönja eller blyrött) och *minor* (mindre). Franskans *miniature* syftar emellertid inte på storlek utan kan härledas till tekniken att måla med pigmentet mönja. Underlaget var ursprungligen pergament precis som i de medeltida handskrifterna.

Porträttminiatyrer är ofta förhållandevis små, men ordets betydelse har alltså ursprungligen en annan bakgrund. Definitionen av en "äkta" porträttminiatyr baseras inte på format utan på material, måleriteknik och historiskt sammanhang. Pigmentet mönja användes inom medeltida bokmåleri, särskilt vid utsmyckning av rikligt dekorerade begynnelsebokstäver. Själva handlingen att måla bokstäver med blyrött kallades *miniare*, och målningen benämndes *miniatyr*.

Utställningskommisarie: Magnus Olausson, chef för Statens porträtt- och slottssamlingar, mon@nationalmuseum.se, telefon 08-5195 4371.

Miniatyrkonservator: Cecilia Rönnerstam, crm@nationalmuseum.se, telefon 08-5195 4319/4368.

Pressbilder: www.nationalmuseum.se/press

För ytterligare information: kontakta Lena Munther, informationschef, lmr@nationalmuseum.se eller 08-5195 4390/4391.

Bildtext: Interiörer. Foto: Erik Cornelius/Nationalmuseum.